

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΙV
Β' ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
Θέμα: Η πόλη ως «σκηνή»

Αισθητική παρέμβαση σε εξωτερικό ή εσωτερικό χώρο με εικαστικά μέσα και τεχνικές
(κατασκευές, εγκαταστάσεις, μικροπεριβάλλοντα, φωτισμός, χρήση πολυμέσων κ.α.)

3^ο τμήμα
Υπ.Καθηγητής
Τάκης Κοζόκος – γλύπτης

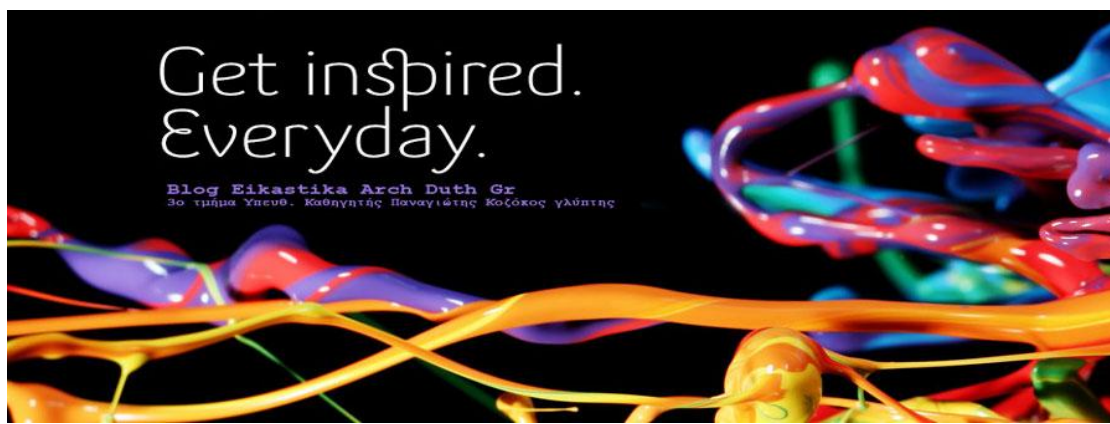
Το blog του μαθήματος υπάρχει στην διεύθυνση:

<http://www.blogeikastika.gr>

email takiskozokos@gmail.com
web www.takiskozokos.gr

Όλες οι εργασίες παραδίδονται σε ψηφιακή μορφή.
Περισσότερες πληροφορίες για το μάθημα υπάρχουν
στο blog του μαθήματος : www.blogeikastika.gr

5^ε Σημειώσεις Μαθήματος 2019-20

Το μάθημα είναι κατά βάση εργαστηριακό.

Οι σημειώσεις δίνονται για την ενθάρρυνση σας για περισσότερη έρευνα.

STREET ART & GRAFFITI

Υπάρχει ένα ρητό το οποίο λέει πως , αν μια οποιαδήποτε περιοχή , αλλά κυρίως μια μεγαλούπολη έχει τους τοίχους της γραμμένους και μουντζουρωμένους , τότε είναι υγιής , γιατί υπάρχει υγιής αντίδραση...

Φυσικά δεν μιλάμε για βρωμιές ή για οποιεσδήποτε μουντζούρες , αλλά για την λεγόμενη , "τέχνη του δρόμου" ή "street art" , ένα είδος τέχνης το οποίο έχει σχεδόν μισό αιώνα ζωής και συνεχίζει να αναπτύσσεται πολύ περισσότερο σήμερα.

<https://www.citybranding.gr/2017/09/street-art-graffiti.html>

Banksy

Στη σύγχρονη αστική πραγματικότητα η πιο διαδεδομένη έκφανση δημόσιας τέχνης είναι η «Τέχνη του Δρόμου», δηλαδή η Street Art και το Graffiti. Συγκεκριμένα, αποτελεί μία από τις μορφές της δημόσιας τέχνης, η οποία μετρά περίπου 50 χρόνια ζωής, καθώς πρωτοεμφανίστηκε την δεκαετία του '70 και χαρακτηρίστηκε αρχικά από τους κοινωνιολόγους ως ένα είδος της σύγχρονης λαϊκής υποκουλτούρας των μεγάλων πληθυσμιακά αστικών κέντρων. Η τέχνη του δρόμου προϋπήρχε από το 30.000 π.Χ. με τις σπηλαιογραφίες, τις τοιχογραφίες της κλασικής αρχαιότητας, τα κοινωνικό-πολιτικά συνθήματα στους τοίχους κατά τον 19ο αιώνα κλπ. Παρατηρούμε λοιπόν, ότι από τα προϊστορικά χρόνια ήταν ένα μέσο έκφρασης της δημόσιας ζωής και του δημόσιου λόγου [Χελιώτη Α., 2015]. Σαν ορισμός μπορεί να ειπωθεί ότι είναι η έκφραση της τέχνης στους δημόσιους χώρους, και κυρίως σε τοίχους και δρόμους με μια ποικιλία τεχνικών, όπως το Wheat Pasting [δημιουργία έργων σε χαρτί και επικόλλησή του σε μια άλλη επιφάνεια], το Stickersing [δημιουργία sticker και επικόλλησή του σε δημόσιο χώρο], το Stenciling [ψεκασμός με σπρέι μέσω χαρτονιών-οδηγών, με κομμένα διάκενα], τη δημιουργία τρισδιάστατων αντικείμενων, το poster art, τις υπαίθριες προβολές και εγκαταστάσεις, τη χρήση μικτών τεχνικών, τη παραποίηση οδικών σημάτων και άλλα [Αθ. Γάτος, Ν. Γεροντοπούλου, 2014]. Το graffiti, αποτελεί τον βασικό εκπρόσωπο της street art, και σημαίνει ζωγραφική ή χάραγμα στους τοίχους, προερχόμενη από την ίδια ρίζα με την λέξη «γράφω». Ο όρος εμφανίστηκε για πρώτη φορά τον 19ο12 [ιταλική λέξη graffiato, που σημαίνει γρατζουνισμένος]. Όπως λέει ο Jean Baudrillard, τα graffiti δεν λένε τίποτε άλλο από «Λέγομαι τάδε και υπάρχω».

Λονδίνο, Ηνωμένο Βασίλειο

Από τη Δημόσια τέχνη στη Street Art // From Public Art to Street Art (13.03.2019)

<https://www.youtube.com/watch?v=PxbtRpAUdRM&t=97s>

Κύκλος διαλέξεων για την πορεία της τέχνης στον δημόσιο χώρο από τον Αναπληρωτή Καθηγητή της Ιστορίας της Τέχνης και της Θεωρίας του Πολιτισμού στο Πολυτεχνείο Κρήτης, Θανάση Μουτσόπουλο.

DOC TV | MINI DOC | Γκραφίτι. Η Τέχνη του Δρόμου. Μέρος 1

<https://www.youtube.com/watch?v=Jj00kYAcIAM>

Η Τέχνη του Δρόμου στα Εξάρχεια.

<https://ixnosdiagrafis.wordpress.com/2015/05/30/h-%CF%84%CE%AD%CF%87%CE%BD%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B4%CF%81%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%85-%CF%83%CF%84%CE%B1-%CE%B5%CE%BE%CE%AC%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%B9%CE%B1/>

Βερολίνο, Γερμανία

Αθήνα , Ελλάδα

Ο Cacao Rocks στο Provocateur

https://www.youtube.com/watch?v=1dz5cMyMrHs&feature=emb_logo

Τέχνη στους δρόμους τους κόσμου

https://issuu.com/ikastikoskiklossianti1/docs/issue_pages

Big Fish Eat Small Fish – QZMO -2011 – London

MUTO a wall-painted animation by BLU

https://www.youtube.com/watch?time_continue=202&v=uuGaqLT-gO4&feature=emb_logo

Ο WD χτύπησε γκράφιτι ξανά, στο Γουδή αυτή τη φορά

<https://www.ratpack.gr/buzz/story/2873/o-street-artist-wd-xytise-gkrafiti-xana-meta-tin-koykoyvagia-sto-goydi-ayti-ti-fora>

«Αθήνα – Αττική, 2014»

Εικαστικές παρεμβάσεις στο Δημόσιο χώρο.

http://www.dasta.asfa.gr/files4users/files/STREET_ART_WEB.pdf

“Ζωγραφική στις Τυφλές όψεις των Κτιρίων”

Η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής υλοποίησαν το Ερευνητικό Πρόγραμμα «Εικαστικές παρεμβάσεις στον Δημόσιο Αστικό Χώρο, Ζωγραφική επί των τυφλών όψεων κτιρίων της Αθήνας» με στόχο την αισθητική αναβάθμιση της εικόνας της πόλης μέσα από ζωγραφικές παρεμβάσεις.

Η δημόσια τέχνη του γκράφιτι στον δημόσιο χώρο

<http://www.cna.gr/authors/ekoysia-plani/dimosia-techni-tou-gkrafiti-ston-dimosio-choro/>

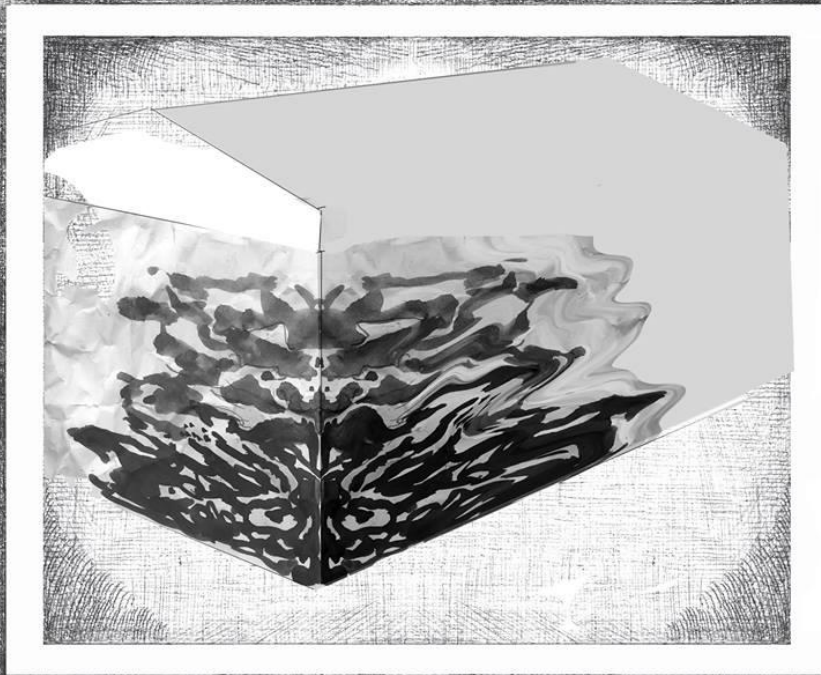
Ως έργο ανθρώπου, η δημόσια τέχνη αποτελεί μέρος της έκφρασης του πολιτισμού της εκάστοτε κοινωνίας, αποδίδοντας στο αστικό τοπίο την πολιτισμική του ταυτότητα.

Ένα κείμενο του γλύπτη Κώστα Ανανίδα

σχετικά με τα graffiti στο Πολυτεχνείο

Τι εντύπωση θα σας έδινε η ακρόαση θορύβων από ανίχνευση ραδιοσυχνοτήτων με υπόκρουση ένα μοτίβο από κλασικό έργο συμφωνικής μουσικής του 19 ου αιώνα ;

Ενδεχομένως να είχε ενδιαφέρον ως πείραμα αν ωστόσο σας ακούγεται ως ακατάληπτη ηχορύπανση μπορείτε να κλείσετε την πηγή από την οποία παράγεται η «μελωδία» ή να αποχωρήσετε από την αίθουσα...

Τι κάνουμε όμως με την οπτική ρύπανση?

Έχει σαφώς συνηθίσει το μάτι του μέσου θεατή να ανέχεται την ασχήμια.

Ακόμα και οι θεωρητικοί προσπαθούν με λεκτικούς ακροβατισμούς να μας πείσουν για μια αμφισημία του «ναι μεν...αλλά» για την αδιαπραγμάτευτη «ελευθερία έκφρασης» κλπ.

Στην περίπτωση του πομπώδους graffiti στο Πολυτεχνείο αυτό που εισπράττω φίλες και φίλοι μου είναι μόνο η ρύπανση. Και έχω και την Παιδεία, την καλλιέργεια όπως και τις δημοκρατικές ευαισθησίες να καταλάβω αν πρόκειται για πράξη ουσιαστική ή επιφανειακή. Οι σύγχρονες αισθητικές τάσεις αποδυναμώνουν – σχεδόν ακυρώνουν – το ερώτημα : «είναι αυτό έργο τέχνης;» ή «είναι αυτό ωραίο;».

Όμως όταν μιλάμε με αμιγώς εικαστικούς όρους (σύνθεση) μπορούμε να βρούμε ένα minimum επίπεδο συνεννόησης.

Όταν παρεμβαίνεις χρωματίζοντας δύο όψεις νεοκλασικού κτηρίου με ασπρόμαυρα οργανικά σχήματα ακυρώνεις την κανονικότητα της μορφής δηλαδή τον αυστηρό γεωμετρικό ρυθμό που το χαρακτηρίζει (“frozen music” αποκαλεί αυτή την αρμονία σχημάτων και μεγεθών στην αρχιτεκτονική ο Mathyla Ghyka στο έργο του “the geometry of art & life”).

Παρόμοια χρωματική επικάλυψη αλλά με περισσότερα γαιώδη χρησιμοποιούμε στις στρατιωτικές παραλλαγές όταν θέλουμε να παραπλανήσουμε το μάτι αλλοιώνοντας τις ευθείες και τα επίπεδα.

Η προσεκτική επάλειψη που αφήνει τις μετώπες, τα τρίγλυφα και τα πλαίσια των παραθύρων ανέπαφα ελάχιστη αξία δίνει στην «κραυγή» της οπτικής α-συναρτησίας.

Πρόκειται για μια πράξη άκρως εγωιστική και υπερβολική.
Το κτήριο είναι δημόσιο με ιδιαίτερο συμβολισμό και αισθητική αξία.

Αν ο στόχος είναι να προκληθεί το δημόσιο αίσθημα με την Α-σχήμα μάλλον έχει επιτευχθεί.

Πώς το Παρίσι έγινε ένα ανοιχτό "μουσείο" street art

Το 13ο διαμέρισμα της πόλης του φωτός φιλοξενεί κορυφαία έργα street art

Περισσότεροι από είκοσι διεθνείς καλλιτέχνες εργάστηκαν για το συγκεκριμένο πρότζεκτ, το οποίο χρειάστηκε τρία χρόνια για να υλοποιηθεί.

Αυτό το ανοιχτό "μουσείο" street art βρίσκεται στο 13ο διαμέρισμα του Παρισιού και συγκεκριμένα στην λεωφόρο Vincent Auriol.

<https://www.youtube.com/watch?v=urKXvZiJSAY>

Βερολίνο

Γνωρίστε το μεγαλύτερο μουσείο τέχνης δρόμου

<https://gr.euronews.com/2017/09/22/berlin-museum-of-urban-contemporary-art-mouseio-texni-video>

Η Μέκκα της street art και του graffiti

<https://www.youtube.com/watch?v=HyGI1nKHFxk>

Links

A brief history of graffiti

<https://ed.ted.com/lessons/a-brief-history-of-graffiti-kelly-wall#review>

Video επιλογές

Ταινίες.

Ντοκιμαντέρ:

Προτάσεις για videos σχετικά με το θέμα.

Banksy. Η Τέχνη στο Δρόμο

http://voody.online/load/ntokimant_r/14074-banksy_exit_through_the_gift_shop_2010.html

JEAN MICHEL BASQUIAT / THE RADIANT CHILD (2010)

https://www.youtube.com/watch?time_continue=56&v=9GZDEzchusE&feature=emb_logo

Basquiat (1996)

http://voody.online/load/biograf_e/3252-basquiat_1996.html

Beautiful Losers (2008)

(Graffiti Movie)

https://www.youtube.com/watch?time_continue=40&v=ldAly81l1Cw&feature=emb_logo

Banksy x Danny Boyle

"The Alternativity"

https://www.youtube.com/watch?time_continue=33&v=KGxP8NklkA&feature=emb_logo

---

Βιβλιογραφία.

Προτάσεις για βιβλία σχετικά με το θέμα.

- Μάϊνα Α., [2006]: Το γκράφιτι ως ενεργό στοιχείο του αστικού τοπίου - Αντισυμβατική και αυθόρμητη έκφραση ή υποκουλτούρα και βανδαλισμός, Μεταπτυχιακή εργασία, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, ΔΠΜΣ: Πολεοδομία – Χωροταξία, Ακαδημαϊκό έτος 2005-2006, Εαρινό εξάμηνο, Επιβλέποντες καθηγητές: Πολύζος Ι. και Πολυχρονόπουλος Δ., Αθήνα, 2006
- Δεκαβάλλας Κωνσταντίνος [2015]: Η αρχιτεκτονική του χώρου των πεζών: Περπατώντας στην Πόλη, Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα, Αθήνα, 2015
- <https://www.bibliohora.gr/40/1/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1/3582/%CE%93%CE%BA%CF%81%CE%AC%CF%86%CE%B9%CF%84%CE%B9>

(βιβλιογραφία έχει δοθεί και σε προηγούμενες Σημειώσεις)

News

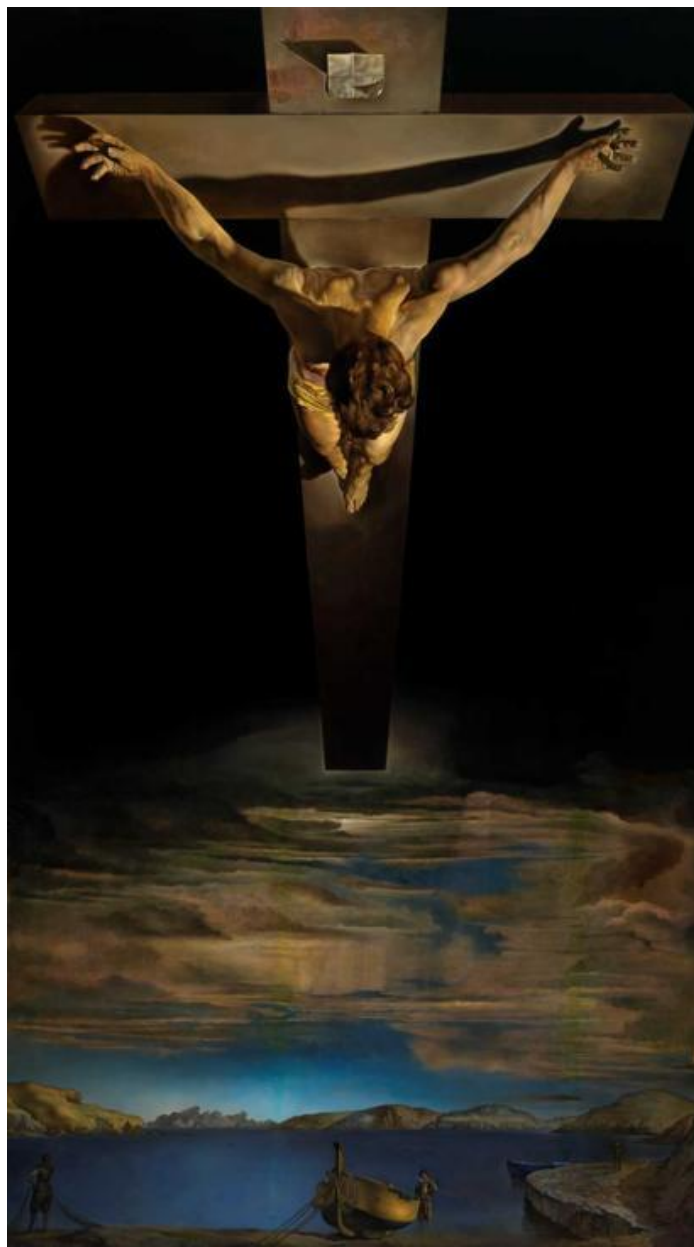

Το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης (ΜοΜΑ)

της Νέας Υόρκης προσφέρει **δωρεάν online μαθήματα** χωρίς κάποια χρονική δέσμευση για τους ενδιαφερόμενους.

<https://www.monopoli.gr/2020/04/01/istories/art-culture-sub/381096/moma-dorean-mathimata-texnis-online/>

Καλή συνέχεια στις εργασίες σας και καλή Ανάσταση!!

... αλλά μπορούμε να κάνουμε
πολλά, ακόμα και έτσι.

μα πάντα ενδιαφέρουσα επίσκεψη στο ...

<http://www.ted.com/topics/architecture>

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου του διδάσκοντα. - email: takiskozokos@gmail.com